

Nationale rekeningen voldoen aan nieuwe internationale richtlijnen

- De Nederlandse nationale rekeningen voldoen vanaf vandaag als één van de eerste lidstaten van de Europese Unie aan de nieuwe internationale richtlijnen
- Op 6 maart zijn de eerste resultaten voor verslagjaar 2010 gepubliceerd
- Vandaag publiceert het CBS de voorlopige gegevens over de periode 2001-2013¹

De nationale rekeningen worden samengesteld aan de hand van internationaal afgesproken richtlijnen en methoden. Deze zorgen ervoor dat landen op onderling vergelijkbare wijze hun economie meten. Met enige regelmaat worden deze regels aangepast, zodat de wijze van meten blijft aansluiten bij structurele veranderingen in de economie. In 2014 zijn alle lidstaten van de Europese Unie verplicht de nieuwste set van deze internationale richtlijnen en methoden in te voeren. Tegelijkertijd ijken ook veel Europese landen hun ramingen aan de nieuwste statistische inzichten en bronnen. Dit hele proces staat bekend als een revisie. Revisies zijn een regulier onderdeel van het samenstellen van nationale rekeningen en vinden met enige regelmaat plaats.

Het CBS heeft de Nederlandse nationale rekeningen in de afgelopen periode aangepast aan de nieuwste set internationale methodologische richtlijnen en methoden. Tegelijkertijd is er ook een zogeheten bronnenrevisie uitgevoerd.

Op 6 maart jongstleden werden de eerste resultaten hiervan voor het verslagjaar 2010 < <http://www.cbs.nl/nl-NL/menu/themas/macro-economie/publicaties/artikelen/archief/2014/2014-802-pb.htm> > gepubliceerd. Vandaag publiceert het CBS in zijn statistische database (StatLine) aanvullend de gereviseerde tijdreeks voor de periode 2001-2013. Hiermee worden de effecten van de revisie op de ontwikkelingen in de economie zichtbaar. Vanaf vandaag voldoen de nationale rekeningen van Nederland bovendien als één van de eerste in Europa aan de nieuwe internationale richtlijnen. Uiterlijk in september 2014 zijn alle lidstaten van de Europese Unie verplicht om nationale rekeningen te publiceren conform deze nieuwe internationale methodologische richtlijnen.

De nationale rekeningen zijn de bron voor belangrijke macro-economische variabelen, zoals het bruto binnenlands product (bbp), het handelssaldo, het bruto nationaal inkomen (bni), het overheidstekort en de overheidsschuld. Als gevolg van de revisie wijzigen het niveau en de eerder gepubliceerde ontwikkelingen van deze cijfers.

¹ Conform het publicatiebeleid: Het CBS heeft op 23 juni 2014 het Ministerie van Financiën, het Ministerie van Economische Zaken, de Nederlandsche Bank en het Centraal Planbureau ingelicht over de uitkomsten van de revisie voor de jaren 2001-2013.

Waarom een revisie?

Aanleiding voor de huidige revisie is het toepassen van nieuwe internationale methodologische richtlijnen. Deze zijn vastgelegd in het Europees Systeem van Rekeningen (ESR), dat volledig is gebaseerd op het System of National Accounts van de Verenigde Naties (SNA2008). Deze internationale richtlijnen zorgen ervoor dat landen op onderling vergelijkbare wijze hun economie meten en dat de wijze van meten blijft aansluiten bij structurele ontwikkelingen in de economie. Het doorvoeren van de nieuwe richtlijnen uit het ESR is verplicht voor alle lidstaten van de Europese Unie. Belangrijkste wijzigingen zijn onder meer dat uitgaven aan research en development (R&D) voortaan tot de investeringen worden gerekend en dat de bijdrage van illegale activiteiten aan de economie in de nationale rekeningen wordt opgenomen.

Net als veel andere Europese lidstaten voert het CBS tegelijk met de methodologische revisie een bronnenrevisie uit. Het niveau van de indicatoren is daarbij herijkt aan de niveaus van nieuwe gegevensbronnen die de laatste jaren beschikbaar zijn gekomen. Het tussentijds volledig overnemen van de nieuwe niveaus uit deze nieuwe bronnen is niet mogelijk omdat dit de ontwikkelingen in de economische indicatoren verstoort. De ontwikkelingen die volgen uit de nieuwe bronnen werden echter vóór de revisie al zoveel mogelijk gebruikt voor het ramen van de nationale rekeningen. Met de revisie worden daar nu ook de niveaus uit de nieuwe bronnen aan toegevoegd. Hierdoor verandert ook de structuur in de beschrijving van de economie. Dit kan een additioneel effect hebben op de reeds gepubliceerde macro-economische ontwikkelingen. Voorbeelden van gebruikte nieuwe bronnen zijn het loonaangifte-bestand en de verstrekkingen van OB-gegevens van de Belastingdienst, nieuwe statistieken van De Nederlandsche Bank (DNB) en het vernieuwde handelsregister van de Kamer van Koophandel.

Wat verandert er?

Als gevolg van de revisie komen er nieuwe ramingen beschikbaar van veel macro-economische kernindicatoren. Eerder is gemeld dat het bruto binnenlands product (bbp) voor het verslagjaar 2010 is vastgesteld op 632 miljard euro; 44,7 miljard euro (7,6 procent) hoger dan de oude raming. Daarvan is 3,0 procentpunt het gevolg van het doorvoeren van de nieuwe internationale richtlijnen; 4,6 procentpunt komt voort uit de herijking op nieuwe bronnen. Het overheidstekort in 2010 is vastgesteld op 5,0 procent van het bbp (was 5,1 procent). De overheidsschuld komt voor 2010 na revisie uit op 59,0 procent van het bbp; dit was 63,4 procent. Het handelssaldo is voor het verslagjaar 2010 vastgesteld op 52,8 miljard euro (was 47,3 miljard euro).

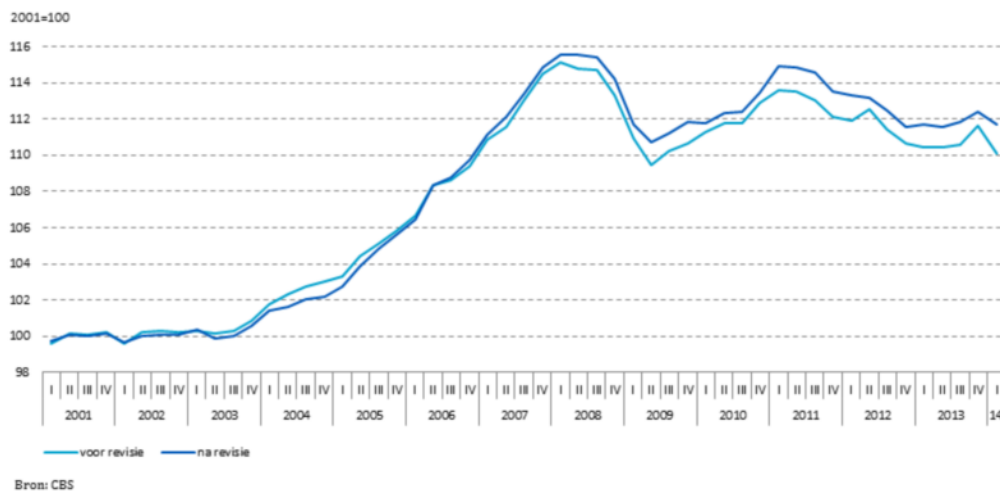
De cijfers die op 6 maart zijn gepresenteerd, betroffen alleen het verslagjaar 2010. Vandaag zijn gereviseerde cijfers voor recentere en eerdere jaren beschikbaar gekomen. Ook de bijbehorende kwartalen zijn gereviseerd en aangesloten op de gereviseerde jaarcijfers. Door de revisie zijn de niveaus en de ontwikkelingen van de indicatoren voor alle verslagperiodes aangepast. De cijfers van 2001 tot en met 2010 zijn nog voorlopig: deze kunnen nog worden aangepast, aangezien het CBS nog werkt aan meer detailgegevens voor de reeks 2001-2010.

Hier volgt een overzicht van de belangrijkste veranderingen in de tijdreeksen 2001-2013.

Bruto binnenlands product (bbp)

Als gevolg van het doorvoeren van de nieuwe internationale richtlijnen en door de herijking op de bronnen ligt de omvang van het bruto binnenlands product (bbp) jaarlijks tussen de 5,3 en 7,8 procent hoger dan bij de oude raming. Hierdoor zijn ook de volumeontwikkelingen gewijzigd. In onderstaande grafiek worden de reeksen voor en na revisie weergegeven voor de volumeontwikkeling van het bbp (economische groei).

Figuur 1 Ontwikkeling bbp voor en na revisie, volume

De volumeontwikkelingen van de jaarcijfers van het bbp zijn na revisie gemiddeld genomen iets hoger vastgesteld dan bij de oude ramingen. Door de nieuwe internationale richtlijnen en de herijking op de bronnen worden nieuwe economische fenomenen – zoals de ontwikkelingen in de ICT-sector en de voortgaande globalisering – nu vollediger meegenomen in de cijfers en deze leiden tot een extra groei in de meer recente jaren. Dit speelt onder meer sterk in de elektrotechnische industrie.

Ook de bijbehorende kwartalen van 2001-2013 zijn aangesloten op de gereviseerde cijfers. Daarmee zijn ook de volumeontwikkelingen van deze kwartalen bijgesteld. Op hoofdlijnen verandert het economische beeld niet.

Handelssaldo

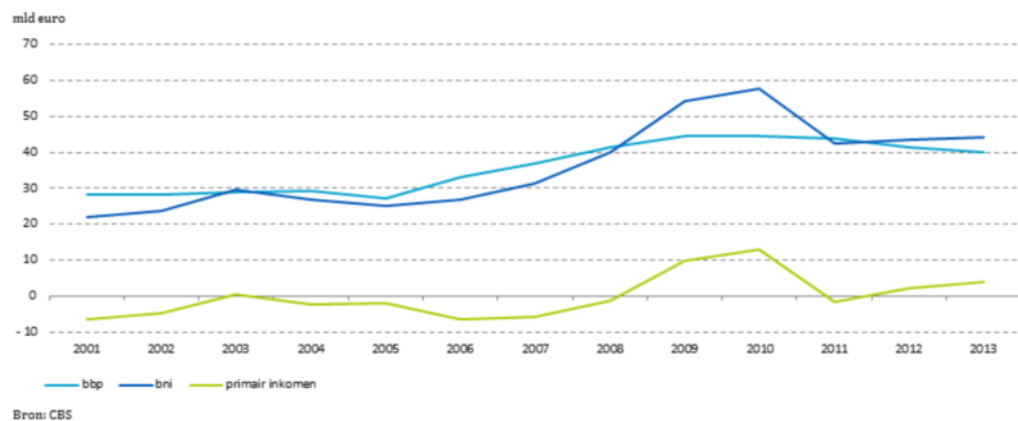
De omvang van het handelssaldo is gemiddeld circa 10 procent hoger vastgesteld in de periode 2001-2010, maar varieert per jaar. Dit komt voornamelijk door het herijken van de nationale rekeningen op de statistieken van de internationale handel in goederen en diensten. Daarnaast zijn er ook aanpassingen in de cijfers van de invoer en uitvoer van goederen en diensten als gevolg van nieuwe internationale richtlijnen. Voor het vaststellen van de internationale

handelsstromen is nu de eigendomsoverdracht leidend geworden, voorheen was dat de grensoverschrijding van de goederen en diensten. Dit heeft geleid tot aanpassingen in de invoer- en uitvoerstromen, maar slechts tot zeer beperkte aanpassingen in het handelssaldo.

Bruto nationaal inkomen (bni)

De omvang van het bni is tussen de 20 en 50 miljard euro hoger vastgesteld na revisie. Dit is grotendeels het gevolg van de nieuwe ramingen van het bbp. Daarnaast worden de ramingen van de primaire inkomens (rente, dividend, etc.) van en naar het buitenland na de revisie gebaseerd op gegevens van de DNB.

Figuur 2, Absoluut verschil bni na en voor revisie

Sinds de vorige revisie van 2001 is het Directe Rapportagesysteem (DRA) van DNB verder ontwikkeld, zowel qua inhoud als dekking van de relevante populatie. Door bij deze revisie aan te sluiten bij deze statistiek is het saldo van de primaire inkomens van en naar het buitenland aangepast. Dit is grotendeels toe te schrijven aan de ijking op de actuele schattingen van de financiële balansen. Vanaf 2008 is herijkt op de informatie over beleggingsfondsen uit het DRA. Ook zijn in deze jaren de aanpassingen als gevolg van het aansluiten op de grensoverschrijdende rentestromen het grootst.

Overheidssaldo

In de periode 2001 – 2004 is het overheidstekort 0,5 tot 0,7 miljard euro hoger vastgesteld bij de nieuwe ramingen. Dit wordt voor de helft verklaard door nieuwe ramingen van de onderwijsinstellingen en voor de andere helft door een nieuwe ramingen van instellingen zonder winstoogmerk.

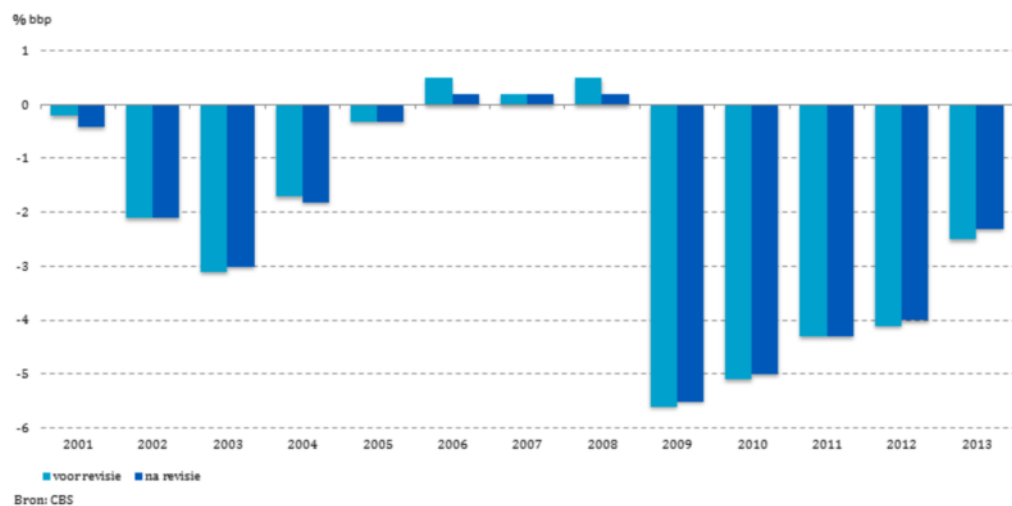
In de jaren 2006 - 2011 (met uitzondering van 2007) is het verschil met de oude ramingen tussen de 1,6 en 1,8 miljard euro. De belangrijkste oorzaak in deze periode zijn de nieuwe ramingen van de onderwijsinstellingen. Zij verklaren voor meer dan de helft de hogere tekorten

in deze jaren. In 2007 werd deze opwaartse aanpassing bij de onderwijsinstellingen gecompenseerd door een neerwaartse aanpassing van het tekort van de sociale fondsen, zodat het tekort voor dat jaar per saldo weinig is aangepast.

Inkomsten en uitgaven uit rentederivaten tellen na revisie niet meer mee in het tekort. Dit verlaagt de tekorten in de jaren 2010-2013 met 0,4 tot 0,6 miljard euro. De correctie van de onderwijsinstellingen neemt vanaf 2012 af. In 2013 resteert zo een netto positief effect op het tekort van 0,5 miljard euro.

De tekorten als percentage van het bbp verbeteren in 2009-2013 licht door het hogere bbp ("noemereffect"), ondanks de hogere vaststelling van de tekorten in de jaren 2009-2012. In 2003 ligt het overheidstekort van Nederland nu iets onder de 3 procent van het bbp.

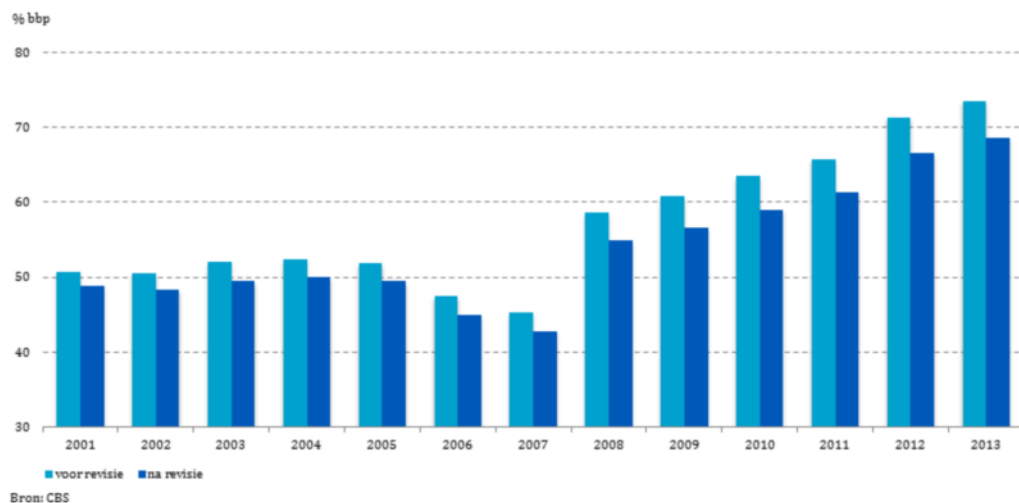
Figuur 3 Overheidssaldo voor en na revisie

Overheidsschuld

De nieuwe raming van de overheidsschuld wijkt in euro's relatief weinig af van de oude raming. De herziening van het bbp heeft een groot effect op de schuldquote. De schuldquote is hierdoor met bijna 2 procentpunt in 2001 tot bijna 5 procentpunt in 2013 lager vastgesteld dan bij de oude raming. De Nederlandse overheidsschuld kwam daarmee in 2011 boven de 60-procentgrens uit, terwijl dit op basis van de oude ramingen al in 2009 gebeurde.

Figuur 4 Overheidsschuld voor en na revisie

Wat is er nog meer beschikbaar op 25 juni?

Op 25 juni worden in StatLine de tabellen van de nationale rekeningen na revisie geplaatst. Deze tabellen bevatten naast bovenstaande indicatoren ook informatie over veel andere (macro) economische indicatoren.

Wat komt er nog na 25 juni?

Eind september 2014 zal het tweede deel van de tijdreeks worden gepubliceerd, over de periode 1995-2001. Dan levert Nederland ook conform de Europese verplichtingen de gereviseerde nationale rekeningen aan de Europese Commissie. Nederland voldoet daarmee dan net als alle andere EU lidstaten aan het afgesproken leveringsprogramma van het ESR.

Vanaf september 2014 zal Eurostat de gereviseerde cijfers van alle EU-landen publiceren. Tot die tijd zal Eurostat alleen niet-gereviseerde cijfers over Nederland publiceren, terwijl het CBS nationaal wel al gereviseerde cijfers publiceert.

Meer informatie?

Meer achtergronden en cijfers van de revisie zijn te vinden op [de website van het CBS](http://www.cbs.nl/nl-NL/menu/themas/macro-economie/methoden/bijstellingen/economische-groei/default.htm) < <http://www.cbs.nl/nl-NL/menu/themas/macro-economie/methoden/bijstellingen/economische-groei/default.htm> > en in de CBS-publicatie "Nationale rekeningen, revisie 2010" < <http://www.cbs.nl/nl-NL/menu/themas/macro-economie/methoden/dataverzameling/revisie-2010/2014-revisie-nr-2010-art.htm> >. De publicatie richt zich op het niveau van de cijfers voor het ijkjaar 2010. Daarbij wordt het verschil tussen de cijfers voor en na revisie getoond en wordt aangegeven in hoeverre het verschil het

gevolg is van nieuwe richtlijnen of van nieuwe bronnen. Naast bovengenoemde indicatoren bevat de publicatie ook informatie over andere indicatoren en nadere details over bijvoorbeeld sectoren en bedrijfstakken. Meer uitleg over [veranderingen in de internationale richtlijnen](http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/esa_2010/introduction) < http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/esa_2010/introduction > is ook beschikbaar op de website van Eurostat.